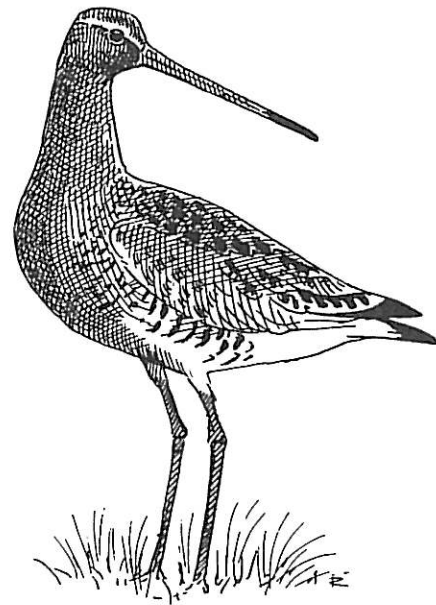

Svarthalespove *Limosa limosa*

Global utbredelse

Svarthalespoven er utbredt i den palearktiske region og blir inndelt i tre geografiske underarter. Nominatformen *limosa* hekker på Kontinentet og østover til Jenisei, mens *islandica* finnes i Island, Skottland og Nord-Norge. I Sibir øst for Jenisei hekker *melanuroides*. En svært nærtstående art, *Limosa haemastica*, er utbredt i arktiske deler av Canada og erstatter svarthalespoven på det amerikanske kontinent. Hovedutbredelsen i Europa er i Nederland for *limosa* (bortimot 100.000 par) og i Island for *islandica* (10.000-30.000 par). Den islandske formen har kortere nebb og er kraftigere farget i forplantningstiden.

Norsk utbredelse og habitatvalg

I Norge ble svarthalespoven funnet hekkende for første gang på Andøya i Vesterålen i 1955 (Holgersen & Willgohs 1956). Siden begynnelsen av 1970-tallet har arten for alvor etablert seg her i landet, og er konstatert hekkende flere steder: Øyeren i Akershus, Jæren, Mørkekysten, Ørland i Sør-Trøndelag, Vestvågøy i Nordland og Rolvsøya i Finnmark. Sistnevnte sted er nordligste kjente hekkelokalitet i verden for svarthalespove. I tillegg foreligger sannsynlig hekking fra Andøya i Nordland.

Begge de europeiske underartene av svarthalespove hekker i Norge. Tidligere var kun *islandica* med sikkerhet påtruffet, men Byrkjedal (1985a) fanget på Jæren i 1982 en hunn av *limosa* på reir. Fuglene i Sør-Norge ser ut til å benytte samme type habitat som i dag er vanlig i Nederland: Dyrket mark av ulik type, gjerne i tilknytning til våtmark. I Island hekker arten på myrer og lyngheier. Det synes å være enighet om at fuglene i Nord-Norge er av den islandske formen. Utbredelsen av de to underartene i Norge bør undersøkes nærmere.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Svarthalespoven har i dette århundre økt i antall både i Island og på Kontinentet, etter at den flere steder var forsvunnet i forrige århundre. Økningen på Kontinentet skyldes tilpasning til habitatforandringer.

Mye tyder nå på at svarthalespoven igjen er på tilbakegang i Nederland. Bestanden i Norge er liten, men har økt kraftig i løpet av de siste 20 år. Kålås & Byrkjedal (1981) estimerte antallet hekkende par i landet til 65. Det er trolig for lite i dag, men det er uklart om det har funnet sted en bestandsøkning siden den tid (slutten av 1970-tallet). Antallet hekkende par på Jæren var i 1982 omtrent 20 (Byrkjedal 1985b). I Lofoten og Vesterålen er bestanden anslått til over 60 par (Kålås & Byrkjedal 1981), på Ørlandet 2-3 par på 1980-tallet (pers. obs.). I Øyeren er bestanden liten, siste hekkefunn ble gjort i 1977 (Bergan 1985), men arten sees fremdeles jevnlig og hekker trolig. Hekker nå årlig i Troms (K.-B. Strann pers. medd.).

Alt i alt anslås bestanden i Norge til 100-150 par. I Sverige hekker om lag 350 par, i Danmark omkring 800 par og i Finland ca. 20 par. Utenom Island og Nederland har særlig Tyskland og Polen et stort antall hekkende svarthalespover.

Hekkebiologi

På hekkeplassen er svarthalespoven lett å oppdage både før og etter egglegging. Svarthalespoven er aggressiv i reirområdet også mot mennesker. Etter at ungene er klekket, varsler foreldrene intensivt når potensielle predatorer nærmer seg. Arten er monogam og begge kjønn ruger. Vanligvis passer også begge foreldrene på ungene etter at de er klekket. Før egglegging framviser hannen et karakteristisk fluktspill. På Jæren starter eggleggingsperioden i midten av mai, og kan pågå til slutten av mai.

Trekkforhold

Svarthalespoven er trekkfugl og ankommer landet i april. Den islandske populasjonen overvintrer i Vest-Europa, særlig Irland, og kan sees i Norge på trekk både vår og høst. Den kontinentale underarten overvintrer hovedsakelig i Afrika nord for Sahara. Det viktigste overvintringsområdet for arten er i elva Nigers innlandsdelta i Mali, men dette er trolig hovedsakelig østlige fugler.

Stein Are Sæther

Svarthalespove *Limosa limosa*

9 ● Konstatert hekking

8 ● Samnsynlig hekking

16 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

